

Minnesanteckningar från nätverksträff för kommunala bredbandsfrågor nr. 6 den 21 november 2017

Peter Haglund, sektionschef Infrastruktur och fastigheter, hälsar välkommen till den sjätte nätverksträffen.

Dan Lems, bredbandsexpert informerar om bredbandsarbete i anslutning till SKL.

SKL har beställt den andra uppdateringen av handboken ”Ledning för grävning – minska störningarna vid arbete i allmän mark”. Handboken ska fungera som ett stöd för kommunerna vid arbete i allmän mark, både egna och externa arbeten i allmän platsmark. Målet är att kommuner med stöd av skriften ska kunna utforma säkrare och effektivare rutiner och finansieringsmodeller för hanteringen av grävning i allmän mark. Tempot i den pågående bredbandsutbyggnaden har lett till att många kommuner måste förändra sina rutiner. Handboken ska vara klar under våren 2018.

SKL har beställt en studie om uppkoppling av stadens (kommunens) infrastruktur i vad som brukar benämnas ”Smart City”. Projektet syftar till att:

- 1) studera hur stadens/kommunens infrastruktur kan kopplas upp och att belysa vilka möjligheter detta innebär (ekonomiskt, nya funktioner, säkerhet etc.).
- 2) belysa begreppet/funktionen ”stadens kontrollrum” och vad som ligger i detta.
- 3) ta reda på vilken infrastrukturell plattform som krävs för att uppkopplingen av stadens infrastruktur ska kunna genomföras på ett kostnadseffektivt och robust sätt.

Målgruppen för studien är i första hand personer på strategisk nivå i kommuner som har att ta ställning till hur kommunen ska bli en ”smart stad” (smart kommun) i de delar som rör uppkoppling av kommunens infrastruktur. Resultatet publiceras under hösten 2018.

Bredbandsforums nya arbetsgrupp Kommungruppen ska skapa en gemensam bild av hur det lokala arbetet bör bedrivas och ta fram en vägledning med goda exempel, strategiska råd och tydliga policyrekommendationer. Gruppen ska även behandla frågor som är viktiga att uppmärksamma på lokal nivå och som är av särskild betydelse för en effektiv utbyggnad. Gunilla Glasare, chef för avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad på SKL, kommer att leda arbetsgruppen genom sin roll som styrgruppsledamot i Bredbandsforum. I arbetsgruppen ingår Anders Fredriksson, Knivsta kommun; Eric Åkerlund, Västra Götalandsregionen; Ingemar Svensson, Region Jönköpings län; Jonas Olsson, Gällivare kommun; Lina Alm, Finspångs kommun; Per Fröling, Svenska Stadsnätets förening; Selda Taner, SKL och Ulf Linderöth, Malmö stad. Kommungruppen har träffats två gånger under hösten.

[Länk till Kommungruppens sida på Bredbandsforum](#)

Hässleholm

Pernilla Rydmark, fibersamordnare i Hässleholm, ger en kort uppdatering om utvecklingen av Konkurrensverkets stämning. Det som gör processen lite speciell är att IP-Only, som ligger bakom att Hässleholm granskats av Konkurrensverket, nu annonserar att de kommer att bygga på landsbygden i kommunen utan att ha fått grävstillstånd i centralorten. Om de för några år sedan valt att ta ansvar för landsbygdens utbyggnad så kanske diskussionen tagit en annan väg, eftersom kommunen då krävde att alla kommuninvånare skulle få erbjudande om bredband. Fortsättning följer.

Nästa nätverksträff för kommunala bredbandsfrågor torsdagen den 2018-02-08

IT-Norrbotten

Tony Blomqvist, VD för IT Norrbotten, berättar om "Stadsnät i samverkan".

Stadsnät i samverkan innebär sänkta kostnader, ökade intäkter, ökad driftsäkerhet och ett större tjänsteutbud för slutkund.

Stadsnät i samverkan är en samarbetsmodell för mindre kommuner som gör små stadsnät större och ger mindre stadsnät möjlighet att effektivisera driften och skapa säkrare nät. Små stadsnät har svårare att uppfylla PTS krav på driftsäkerhet och att få ekonomin att gå ihop på grund av det begränsade kundunderlaget, samtidigt som medborgarna ställer lika höga krav på utbud och service som i storstäderna. "Stadsnät i samverkan" ger de små stadsnäten möjlighet att möta de förändrade kraven på stadsnäten samt att effektivisera sin verksamhet. Modellen utvecklas och drivs av Norrbottens 14 kommuner genom det gemensamt ägda företaget IT Norrbotten. För mindre stadsnät är det nödvändigt att hitta samverkansformer som ger samma fördelar som stora stadsnät. Även i Norrbotten finns företagskunder som till stor del använder sig av molnbaserade tjänster, vilka måste fungera dygnet runt året om. Samtidigt ställer privatkunder lika höga krav på tillgänglighet som kunder i storstäder. Men med 700 slutkunder i stadsnätet som ska dela på kostnaden är det svårt att få kalkylen att gå ihop. Det går inte att ta ut dubbelt så mycket av kunder i mindre nät som i de stora stadsnäten med många tusen kunder. En liten aktör blir också ointressant när det gäller tjänsteutbud. Det blir då ännu viktigare med samverkan.

Stadsnät i samverkan har i dagsläget fem aktiva stadsnät: Arvidsjaur, Älvsbyn, Kalix, Jokkmokk och Pajala. Modellen utvecklas för fullt av IT Norrbotten som nu kan erbjuda stadsnätmodellen till alla intresserade stadsnät. IT Norrbotten verkar som Stadsnätoperatör (SO) för alla stadsnät som ansluter sig. Som SO ansvarar IT Norrbotten för att tjänsteleverantörerna når slutkunderna i alla anslutna stadsnät. Alla anslutna stadsnät kan via IT Norrbotten få service 24 timmar om dygnet. IT Norrbotten möjliggör en öppen tjänsteplattform med flera konkurrerande tjänsteleverantörer och stort urval av tjänster för kunderna. Genom vår samverkan kan stadsnäten nu erbjuda slutkunder, d.v.s. hushåll och företag, tillgång till fler

tjänsteleverantörer och därmed ett ökat tjänsteutbud till konkurrenskraftiga priser. På så sätt skapar vi en ökad valfrihet för medborgarna.

Trådlös bredbandsinfrastruktur

Jan Backman och Daniel Färm, från Branschföreningen Trådlös Bredbandsinfrastruktur, berättade hur radioburen bredbands- och länkteknik kan komplettera den dominerande optofibertekniken vid utbyggnaden av bredband i Sverige. Branschföreningen är nystartad och består av både operatörer och utrustningstillverkare. Föreningens syfte är att informera om den trådlösa länktekniken och radioburen accessteknik. Föreningen har även planer på att i framtiden kvalitetssäkra och certifiera länktekniklösningen på motsvarande sätt som ”Robust fiber” i dag certifierar personal och företag inom optofiberutbyggnaden. Det är skillnad mellan trådlös teknik och mobil teknik. Radiolänk och mikrovågslänk används i form av fast förbindelse punkt-till-punkt istället för punkt-till-multipunkt. Tekniken ska inte blandas ihop med den mobila tekniken som är anpassad för rörligt bruk. Länktekniken har utvecklats under de senaste åren med högre kapacitet, säkrare teknik och lägre priser på utrustningen. Det går fortare och är billigare att etablera radiolänk i jämförelse med att bygga trådburen teknik. Radiolänktekniken kommer i dag upp till 16-20 Gbit/s på ett länkhopp. Ut till kund med punkt-till-multipunkt är det normalt 100 Mbit/s per kund. För mer information se bifogad PPT-presentation.

Utbyggnadslagen

Per Henningson, förbundsjurist SKL, berättar om Utbyggnadslagen.

Lag om åtgärder för att underlätta utbyggnad av bredbandsnät (2016:534) trädde i kraft 2016-07-01. Syfte och bakgrund till lagen är att nå målen i EU:s digitala agenda. EU har under åren identifierat ett antal hinder för att uppnå målen. Bredbandsutbyggnaden i Europa går för långsamt och en bidragande orsak är att kostnaden för utbyggnaden är hög. Utbyggnadsdirektivet skrevs för att komma åt problemen. Direktivet förespråkar att befintlig bredbandsinfrastruktur ska göras tillgänglig för bredbandsutbyggare genom att upplåta kanalisation eller svartfiber där det finns. Där det inte finns bredbandsinfrastruktur ska annan infrastruktur som kan fungera som kanalisation upplåtas samt markarbeten samordnas för att minska kostnaden och tidsåtgången för att bygga ut ny bredbandsinfrastruktur. EU-direktiv implementeras genom att det stiftas nationella lagar utifrån direktivet. Information ska ges om befintlig infrastruktur och byggprojekt som är planerade.

Lagstiftningen tar avstamp i två aktörer/funktioner. Den ena är nätinnehavaren som äger och upplåter ett kommunikationsnät för allmänt intresse, det vill säga ägare av kanalisation, platser och områden där kanalisation kan förläggas, optisk fiber, radiomaster, m.m. Den andra är ägare av annan infrastruktur som tillhandahållare av transporttjänster av typen vägar, elnät, avloppsledningar eller liknande.

Nätinnehavaren är enligt lagen skyldig att underlätta för den andra partens, bredbandsutbyggaren, utbyggnad av bredband.

Bredbandsutbyggare har även rätt att få tillträde till existerande kanalisation samt till samordning av byggprojekt. För att sprida kunskap om bredbandsutbyggnad har PTS skapat informationstjänsten Ledningskollen.se, där all tillgänglig information finns samlad. Om aktörerna inte kommer överens om förutsättningar för tillträde eller samordning av utbyggnadsprojekt kan de vända sig till PTS för en tvistlösning.

Bredbandsutbyggare är den som bygger ut eller avser att bygga ut ett bredbandsnät och har rättigheter enligt lagen. Ett kommunalt stadsnät är oftast både nätägare och utbyggare av bredbandsnät. Ägarformerna för dessa roller kan vara privat, kommunalt eller statligt, lagstiftaren gör ingen uppdelning av ägarformen. Framför allt har man som nätägare skyldighet att informera om befintlig infrastruktur om någon utbyggare frågar.

Nätägare som planerar utbyggnad är skyldig att informera om sina planer för att möjliggöra för utbyggaren att samordna sin utbyggnad. Information och frågor ska ske på elektronisk väg. Rättigheterna är att få tillgång till infrastruktur och kanalisation på rättvisa och marknadsmässiga villkor. Om överenskommelse inte nås kan det prövas av PTS. På Ledningskollen.se kan man få information om befintlig kanalisation och nät för att undvika avkrävningar och nya projekt. Har man sin infrastruktur registrerad på Ledningskollen har man uppfyllt informationsskyldigheten och kan hänvisa dit vid förfrågan. Men man kan välja att uppfylla sin informationsplikt på annat sätt.

Det finns några pågående rättsfall som PTS har avgjort. Skanova har vägrat upplåta kanalisation till Norsjö kommun och till en fiberförening. I båda fallen har PTS gett de sökande rätt om tillträde till kanalisationen. I ett fall av krav på samordning av utbyggnad ger PTS om att samförlägga i samband med utbyggnad. I samtliga fall har ägaren anfört att denne i framtiden kan upplåta alternativt tillträde genom uthyrning av svartfiber, vilket är ett av undantagen från skyldighet att upplåta kanalisation eller samförlägga nät. Detta accepterade inte PTS då fiberkabeln inte fanns på plats och tidsplanen för att dra in fiberkablar i rören var för diffus. De sökande fick rätt i första instansen, men beslutet är överklagat till nästa instans.

Länkar:

Information om lagstiftningen och rutiner kring lagstiftningen finns på PTS hemsida [Utbyggnadsportalen](#).

Lagen beskrivs i SKL:s [Cirkulär 16:39 om Utbyggnadslagen](#)

[Ledningskollen.se](#)

[IP-Only rätt mot Öviks Energi](#)

[Norsjö kommun](#)

Hur skapar vi samverkan i och mellan regioner?

Per Fröling ansvarig för regional samverkan på Svenska Stadsnätets förening.

Målsättningen är att skapa en tydlig närvaro i samtliga regioner i syfte att höja den strategiska medvetenheten hos offentliga företrädare vilket gynnar stadsnätets utveckling.

Sverige består av 21 regioner. Dessa offentliga administrationsenheter har stora olikheter och varierande förutsättningar för att nå sina respektive bredbandsmål. Det kommunala engagemanget är en avgörande framgångsfaktor för att varje län/region ska bilda en strategiskt sammanhållen enhet samtidigt som det kommunala självstyret väger tungt.

För att nå framgång för små stadsnät och kommuner är det viktigt att man samarbetar inom regioner. I dag är samarbetet olika väl utvecklat med Norrbotten som en bra förebild. I andra län är samarbetet mindre utvecklat vilket illustreras med grönt, gult och rött i bifogad presentation. Även samarbetet på den regionala nivån är olika utvecklat på olika platser i landet.

Regional utvecklingsplan RUP, RUS beskriver hur regionen ska utvecklas. I denna står att försörjningssystem ska vara effektiva, robusta och flexibla. Vidare beskrivs expanderings-, förstärknings- och hur systemen ska kopplas samman. Dock beskrivs sällan bredbandsinfrastruktur som teknisk leverans. Kommuner är remissinstans och skriver ett tjänstemannautlåtande.

Workshop: Hur skapar vi samverkan i och mellan regioner?

Frågeställning och svaren från arbetsgrupperna

Frågeställning: Är det någon skillnad på det kommunala kontra det regionala utvecklingsansvaret gällande bredbandsmålen?

- *Egentligen ingen skillnad, men trycket från innevånare är större mot kommuner.*
- *Nej, inte formellt sett eftersom ingen av nivåerna har det ansvaret.*
- *Ja, kommunalt engagemang är större.*
- *Ja, det är kommunerna som ansvarar för bredbandsutbyggnaden.*

Frågeställning: Hur ska de lokala/kommunala stadsnäten tillsammans bli en ”speaking partner” i den regionala strategin?

- *Samverkan mellan stadsnät och kommuner gör att utvecklingen går framåt, stadsnäten måste utbilda kommunerna i vad bredband kan göra.*
- *Samverkan, stadsnät, marknadsaktörer, koordinatörer, typ IT-Norrbotten, OBS, även internkommunikation inom kommunen.*
- *Stadsnäten bör inte vara mer specifika än andra marknadsaktörer.*
- *Regionala bredbandsforum.*

Frågeställning: Hur ska vi få våra politiker att förstå de strategiska vägval som behövs och vilka konsekvenser de medför?

- *Höja kunskapsnivån och få dem att inse att man inte får någon bra skola, vård och omsorg.*
- *Utbilda politiker så att de kan fatta de rätta besluten som behövs, det krävs ledning och styrning.*
- *Digitalt ansvar på individnivå.*
- *Ej en värderingsfråga, det handlar om ren infrastruktur.*

Frågeställning: Hur samverkar vi över regiongränser så att inte själva gränslandet blir den svaga länken i bredbandsutbyggnaden?

- *Stadsnäten skulle gagnas av att lokaliseringsprincipen togs bort, fibreföreningar behöver inte ta hänsyn till detta.*
- *De regionala bredbandskoordinatorerna kan vara behjälpliga att lösa upp knutar mellan regioner.*
- *Styra nationella anslag över regiongränser.*
- *Prata med varandra i en öppen dialog.*
- *SSNf kan användas som samverkansorgan.*

Frågeställning: Hur får vi med axeln/momentet mellan kommunledning och förvaltning?

- *Tvinga ledande politiker och kommunchefer att delta aktivt i workshops vid skrivande av strategier, då får de ansvar för frågorna.*
- *Politiskt intresse ger incitament för tjänstemannaorganisationen.*
- *Förvaltningens digitaliseringskrav ska vara i framkant hos kommunchefen.*